

הם נפלו למען תחי המולדת

יש שמתו ביו הכריחה, בפערת הקרב. ויש שנשארו צחוק של בוז על שפתותיהם. יש שהלכו לקראת המוות בפיקיברכיים ובלב רועד, כראגם יותר להסתיר את פחדם מאשר לתפוס מחסה לגופם. יש שהמוות תפס אותם עוד לפני שהרגישו בכך. ויש שראוהו בא, שלחמו עד הכדור האחרון וידעו כי זה הסוף.

שבה תפס מקום פעיל בחיה ובלבטיה. הרי כנען היה נתון באותם הימים, ימי ההתקפה על צפת, על עין-זיתים וביריה. וכשכאה פקד דת היציאה לפעולות נגד עין-זיתון וצפת הי ערביות, הלך כדרכו בהרגשה איתנה ובלב בוסת. קשה היתה המערכה בגליל. "כפורץ התחלתי וכפורץ אמשיך" סח לחבריו ולא ידע, כי כפורץ יסיים. על המצודה, ליד ה מקלע, הוכרע. באותו לילה שבו שחררה צפת משלטון הכנפיות. "יעקובי יהיה גי בור", אמרו החברים שהיו עדים לרגעיו ה אחרונים. "הוא היה פורץ עד הסוף".

לא זכה להגשים את חלומו ששאף לו בחייו. באחד משיריו שחרו בהיותו נער כתב: "סולו סולו המסילה / פנו דרך לעמי / כי ירוצו כאיילה / ויבואו למקומי".

שלושה ימים על ההר

פלק, אברהם יעקב: בתחילה נשלח לבן-שמון, שם עמד יומם ולילה על ה משמר כדי להגן על הנקודה בפני האויבים המתקפלים אותה. היה בין פורצי הדרך ל ירושלים וליחה שירות לעיר הנצח כשהאויב מקיף וכדוריו פורחים באויר. לו לא אירע דבר בדרך. נלחם בין גיבורי הקסטל בקרבות העזים על ההרים. שלושה ימים ושלושה לילות שכן על ההרים בלי כסות, בלי אוכל ובלי מים. לעשרים כפרים נקרא להלחם, ניצח ולא נרתע. והנה כאשר נקרא לכיבוש אחד הכפרים החולש על כביש הגב, פילח כדור אויב אכזרי את גופו והוא עורגו צעיר לימים, שואף חיים, כי רק לפני חודשים מסי פר מלאו לו שמונה-עשרה שנה.

טרקטוריסט, השמלאי ונהג

ציון, בנימין: היה בין הראשונים ב שורות ההטיבה. ידע למלא כל תפקיד באמונה. נעשה טרקטוריסט, שמלאי ונהג. קיבל חופשה לשלושה ימים, נסע לחיפה כדי לתקן את הטרקטור שנתקלקל. אמו הפצירה בו לבלות את יום חופשתו האחרון בבית, אך הוא סירב. העבודה קראה לו (נסל בחיפה, ט' באדר א' תש"ח, בן 24).

המנגן על פסנתר

קישוצקי, יגאל: רק בן עשרים היה בנופלו. איש חברה היה. הטיב לפרוט על הפסנתר ולנגן בסקסופון ובקלרינט. עם צו הגיוס נחפו עם הראשונים וראשון במושבה נקטף (נפל בכ"ג אדר תש"ח).

הפרח שנקטף

רוזנברג, עטרה: נפלה בהתפוצצות האכזרית ברחוב הנמל בחיפה, בת 17 וחצי היתה במותה. עדינת הליכות, ישרת דרך. פרח שנקטף ללא עת.

"קיבלתי כדור!"

שמושיקין, מנחם: באותו יום המר, י"ד אדר א' תש"ח, כשמשריץ הנוט רים (ביבנאל) הוחרם, יצא למלא תפקידו ב שדר הפתוח. ששה נוטרים עמדו בגבורה מול עשרות רוצחים ערבים מזוינים בקרב בלוביה, החולשת על דרך סבירה — כפר כבור. בעמדו בטנדר השיגו כדור המרצחים, במלוא קומתו השתטח מנחמיקה על הספסל ורק פעמיים הפליט: "קיבלתי כדור, תמ שיכו".

תמיד בסכנה

תורג'מן, מנשה: על אדמת הגב נפל לא אחת העמיד את חייו בסכנה בה צילו את אנשי מחלקתו. כי "מנטו" כפי שקראו לו פיקודו היה תמיד ראשון לעזרה. לילה לפני שנפל הבטיח שאת יום הולדתו העשורים, שצריך היה לחול כעבור שבוע, יחוג כהלכה.

בין ראשונות המתנדבות לשרות החי. קיב לה עליה כל תפקיד באמונה. סיפרה כיצד הצילה פצוע מתוך הקרבת נפש, תחת אש קטלנית, והכניסה את מעיו שנשפכו החוצה והצליחה להביאו, בזחילה, לעמדה ולא ידעה שבפעם השנייה בעשותה אותו מעשה גבורה יפגע בה כדור מרצחים וינתק את פתיל חייה. "שושה היא 5:5 אמרו הפצועים."

תמיד עזיו

נתנאלוף, צברחי: האוב וחביב היה על הכל בעליותו המתמדת. נעים היה ב הליכותיו ופיקח. בפרוץ המלחמה היה בין הראשונים שהתיצבו לצבא ההגנה לישראל. שקט היה במעשיו. היה במשמר הירדן ובסי תמו תשי"ח נפל על מזבח המולדת. מפי חבריו נודע על נפילתו על ידי מאות פורעים בגליל.

מפקד ג'יפ לוחם

סרוגנו יוסף ("פפו"): מבין ה ראשונים היה שידעו כי אין קיום ל

השלושה

המסמלים את דור הקרב הגדול שהכריע את הגורל בחזית הדרום. במבואות נגבה, לזכר השלושה, המגלמים את אחות הלוחמים במדים ובג'אסדים, הם חבר משק, חברת-משק וחייב.

הדביקה והוא נפל חלל על מזבח המולדת.

שירי פלמ"ח במנדולינה

ליבוכין, אמנון: חסון וגבורה למעלה מן הרגיל, יפה תואר ובעל קול עמוק כשל גבר מושלם ובכל זאת עדיין נער תמים ו שקט היה. אהב את העבודה. מדי בואו ל חופשה היה מרבה לעבוד בגינה, בהשקאת עצי הפרי בחצר, או עזר עלייד אמו בבית וברגע פנוי היה מנגן על המנדולינה שירי פלמ"ח, שהיו אהובים עליו ביותר. בקרבות הגליל הצטיין באומץ לב ולא הספיק לנגוח ולרפא את גבו הנוכא ממכשיר האלחוט הכבד, שנשא ימים ולילות בלי הרף, יצא להלחם עם גדודו בנגב. איך נוכל לחתר על הגב, כשנער כמו אמנון וחבריו, שהשקו את אדמתה ברמם הטהור, נשארו שוכבים בו לעד.

חרוף נפש בקרב

זרחי, שושנה: 19 אביבים בלבד חייה תחת שמי המולדת. מיהרה להיות

אפק מהזיל דמעה, אך לא עלה על לבו, כי אחר חודשים ימים ילך אליו גם הוא. כשאמו אמרה לו לפני צאתו לפעולתו האחרונה: שמור על עצמך והשמר לך במקום סכנה. ענה: "אמא, האמיני לי, כי אני שומר על עצמי ואני רוצה לחיות ככל אדם." אחד הנטעים העדינים והנפלאים נעקר עתה מגנתו. בן 18 וחצי שנים היה, וכבר הלך מאתנו (נפל על משמר הגנתה של עיר הנמל חיפה, אותה כה אהב וכה הליל תכופות).

על זקם אפשר לסמוך

קב, יצחק: דרך חייו היתה פשוטה וישרה. בימי שקט ובסחון יחסי הוא המ שיך את חיו הרגילים, אך בימי מסה ומבחן נחלץ לשירות העם ומגלה כוונות ריכות ונכונות לקיים מפעלי עוז וגבורה. הוא מילא כל פקודה תוך משמעת עצמית, אף אם הדבר היה קשה עליו ביותר. נוסף על עבודת ה שמירה הרגילה הטיל על עצמו תפקיד כביר — להבטיח את דרך שיירות העולים דרך גבול הצפון. אחר נענה לקריאה, יצאה ל קורס וסיימו בהצטיינות. עם תחילת מעשי האיבה בחיפה הוא מפסיק את לימודיו ומי קבל לידיו את אחד התפקידים החשובים, האחראים והמסוכנים — הבטחת התחבורה העברית בחיפה ובכחן דרומה. והחברים נל חמו ממש לעבור לפלוגתו של זקם ולעמוד תחת פיקודו, כי ידעו שעליו אפשר לסמוך בכל. הוא מארגן בייעילות יוצאת מהכלל את הבטחת הדרך ובקטע שהיה נתון לפיקודו לא הופסקה התחבורה אף לשעה אחת. תגו בתויו על נסיונות פגיעה היו חריפות וחזקות ולימדו את אויביו לקח רב. ובאחד הימים, בנסעו לביקורת פיקוח, כן, הוא היה יוצא בראש אנשיו למקום סכנה, נפל בידי המרצ חים, עונה ונרצה באכזריות רבה. אך עד לרגע האחרון לא איבד את שלחתו ואת קור רוחו.

אמן לפעולות חבלה

הזנאי, משה: משה "החבלן" היה בגדודו, שכן אמן לביצוע פעולות חבלה ומיקוש היה ולא עברה פעולה אחת בחזית מבלי השתתפותו. מזוג היה עשוי לבלי תת ובכל פעולה חשודה ומסוכנת היה מרחיק לכת לתחומי הסכנה והיה מבצע במי ידיו. אבל בפעולת המוקשים האחרונה לא עמדו לו בקיאותו ונסיונו הרב והוא לא שב ל בסיסו.

החלום: מהנרס נפט

טופה, מרדכי: הוא היה נער ישראלי שנתגבש כאבני המקום. היה אוצר ב קרבו הרבה יותר משהיית מבחין בו ממבט ראשון. צנוע היה וטוב. הוא ביקש להיות מנוסד. כי חלמו היה אוטופי מאוד: למצוא נפט בנגב. מרדכי היה פעיל מילדותו במח תרת. כשקמה המדינה התגייס לאויריה וכאן מצא את מותו בהפצצת המטוסים על שדה התעופה בתל-אביב. בן עשרים ואחת, לא יותר, היה במותו. את חלמו הגדול הגשימו אחרים, שעל חייהם יצא להגן.

התחיד ופיים כפורץ

יעקובי, מייכאל: אופיו היה איתן ובכל הליכותיו עודד את חבריו שבחברת הנוער